

บทที่ 6

การสำรวจพฤติกรรม และความต้องการ พื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาและข้อมูลขั้นพื้นฐานของแขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง จะเห็นได้ว่าพื้นที่ศึกษานั้นมีการเจริญเติบโตของชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง มีการเพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม ที่ส่งผลให้พื้นที่ว่างของเมืองลดน้อยลง ในขณะที่พื้นที่นันทนาการภายในเมืองมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งทางด้านของจำนวน และการกระจายตัวในการให้บริการ รวมทั้งการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่นันทนาการ หรือการถูกปล่อยทิ้งไม่ได้รับการดูแล อีกทั้งไม่ได้มีการวางแผนการพัฒนาเมืองทางด้านพื้นที่นันทนาการ สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งนับเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องโดยการวางแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ในแนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการภายในเมืองนั้น จะต้องมีการสอบถามถึงพฤติกรรมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ศึกษาเพื่อที่จะนำไปสู่แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่มีความเหมาะสมได้

ในบทนี้จึงเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนในแขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง เพื่อสำรวจทัศนคติ ความคิดเห็น ต่อการใช้พื้นที่นันทนาการ ความคาดหวังต่อพื้นที่นันทนาการที่จะทำการวางแผนพัฒนาในพื้นที่ศึกษาและความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยผลจากแบบสอบถามจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะกิจกรรม และพฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการ ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้พื้นที่นันทนาการ แนวโน้มการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการ สำหรับแขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง ในอนาคต

6.1 การกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา

การศึกษานี้จะเป็นการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับความต้องการพื้นที่นันทนาการในเมือง ปัญหา รวมทั้งความคิดเห็นในด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่แนวความคิดในการแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการ โดยจะทำการศึกษาจากแบบสอบถามที่นำไปสอบถามในพื้นที่ศึกษา โดยแบบสอบถามจะถามถึงความต้องการของประชาชนในแขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาโดยอาศัยการกำหนดตัวอย่างแบบสอบถามจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้ขนาดตัวอย่างมีความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ โดยมีวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณสูตร โดยใช้การกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่นิยมใช้กันจากสูตรการคิดคำนวณโดย Taro Yamane (ธานีรินทร์, 2548:47)

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

- เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

จากสูตรในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยให้ค่าความคลาดเคลื่อน 95% $\alpha = 0.05$ (e)
 ขนาดประชากรที่ใช้ในพื้นที่วิจัย 167,583 คน (N)
 แทนค่าได้

$$n = \frac{167,583}{1 + (167,583)(0.05)^2}$$

$$n = 399$$

ดังนั้นสามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยได้จำนวน 399 ชุด แต่เพื่อความสะดวกต่อการคำนวณจึงเพิ่มจำนวนแบบสอบถามจาก จำนวน 399 ชุด เป็นจำนวน 400 ชุด

โดยจะทำการกระจายแบบสอบถามไปทั้ง แขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง ตามอัตราส่วนของจำนวนร้อยละของประชากรให้สัมพันธ์กับจำนวนของแบบสอบถาม ดังนี้ (ตามตาราง 6.1)

ตารางที่ 6.1 การกระจายจำนวนแบบสอบถาม

แสดง จำนวนแบบสอบถาม			
แขวง	จำนวนประชากร	ร้อยละ	จำนวนแบบสอบถาม (ชุด)
ดินแดง	146,031	87	348
ห้วยขวาง	21,552	13	52
รวม	167,583	100	400

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การศึกษาลักษณะการใช้พื้นที่นันทนาการของประชากรในพื้นที่ศึกษานี้ กลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Population) หมายถึง ประชากรที่กระจายอยู่ทั่วทั้งแขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุ 10 ปีขึ้นไป รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยการสอบถามนี้ต้องการทราบทิศทางการนันทนาการ พฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการ ความต้องการของพื้นที่นันทนาการแต่ละประเภท และแนวทางวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการ

ที่สามารถมองเห็นมาเป็นรูปธรรมได้ (ดูภาคผนวก - แบบสอบถาม) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กิจกรรม
นันทนาการ พฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการ ความต้องการพื้นที่นันทนาการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่
นันทนาการที่มีอยู่เดิม ปัญหาของพื้นที่นันทนาการ ประเภทของพื้นที่นันทนาการที่ต้องการ และแนวทางการ
พัฒนาพื้นที่บางส่วนที่มีความเหมาะสม

6.2 ผลการสำรวจความต้องการ และความคิดเห็นของประชาชน

ในการสำรวจพฤติกรรม ความต้องการ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
ทำการศึกษา จะประกอบด้วยพฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการในปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้
หรือไม่ใช้ ของประชากร ความคาดหวังกับการใช้พื้นที่นันทนาการแห่งใหม่ และความเห็นในแง่ของการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อพิจารณาเป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการ ร่วมกันระหว่าง
หน่วยงานของรัฐและชุมชนโดยรอบ

6.2.1 พฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการ

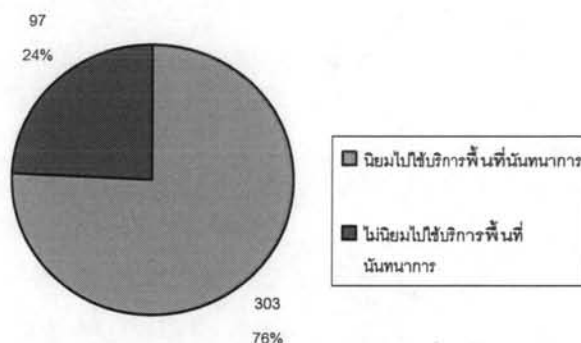
1. การไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการ

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย ซึ่งมีข้อมูลพื้นฐาน
ตามภาคผนวก ข. โดยผลการศึกษสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 6.2 แสดงความนิยมไปใช้พื้นที่นันทนาการ

ความนิยมไปใช้บริการพื้นที่ นันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
นิยมไปใช้บริการ	303	75
ไม่นิยมไปใช้บริการ	97	25
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

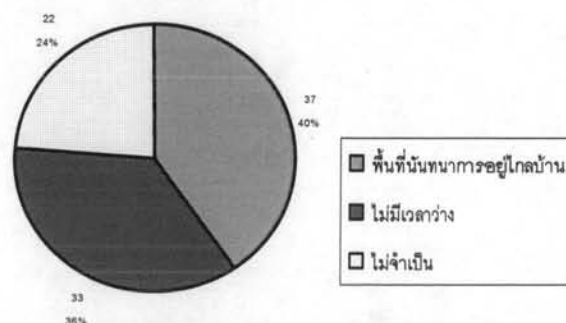

- ในส่วนของความนิยมในการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมไปใช้
บริการพื้นที่นันทนาการ ร้อยละ 75 และไม่นิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการร้อยละ 25

ตารางที่ 6.3 แสดงปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่นิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการ

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่าง ไม่นิยมไปใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่นันทนาการอยู่ไกลบ้าน	37	38.14
ไม่มีเวลาว่าง	33	34.02
ไม่จำเป็น	22	22.68
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ในส่วนของปัญหาที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่นิยมไปใช้พื้นที่นันทนาการนั้น จากจำนวนของผู้ที่ไม่นิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการ จำนวน 97 ราย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาจากการที่พื้นที่นันทนาการอยู่ไกลบ้าน ร้อยละ 38.14 รองลงมาคือ ไม่มีเวลาดำรงเพียงพอ ร้อยละ 34.02 และคิดว่าไม่จำเป็น ร้อยละ 22.68

ความนิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการ โดยจากพฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการของ กลุ่มตัวอย่าง เมื่อมองในภาพรวมจากข้อมูลของแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่าประชากรในพื้นที่ศึกษามีความสนใจและนิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการเป็นอย่างมาก โดยเมื่อเปรียบเทียบจะเห็นส่วนต่างที่ชัดเจนระหว่างผู้ที่นิยมไปใช้บริการ และผู้ที่ไม่นิยมไปใช้บริการ โดยมีอัตราเปรียบเทียบอยู่ที่ ร้อยละ 75 และร้อยละ 25 ส่วนสภาพปัญหาที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่นิยมไปใช้พื้นที่นันทนาการนั้น คือ พื้นที่นันทนาการอยู่ไกลบ้าน ร้อยละ 38.14 ซึ่งเป็นสภาพปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างเห็นตรงกันมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาของพื้นที่นันทนาการ คือ การกระจายตัวของพื้นที่นันทนาการที่ไม่ทั่วถึงและการกระจุกตัวของพื้นที่นันทนาการ ซึ่งส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนประสบปัญหาในการเดินทางไปใช้บริการ จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความไม่นิยมใช้บริการพื้นที่นันทนาการ

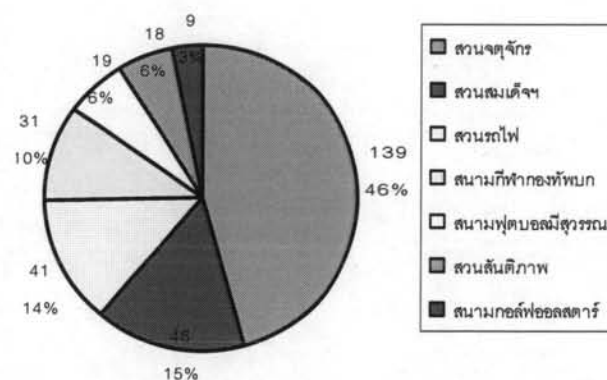
2. พื้นที่นันทนาการที่กลุ่มตัวอย่างไปใช้บริการ

2.1 พื้นที่นันทนาการภายนอกพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษารูปแบบของการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการภายนอกพื้นที่ศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่นิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการจำนวน 303 ราย ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้

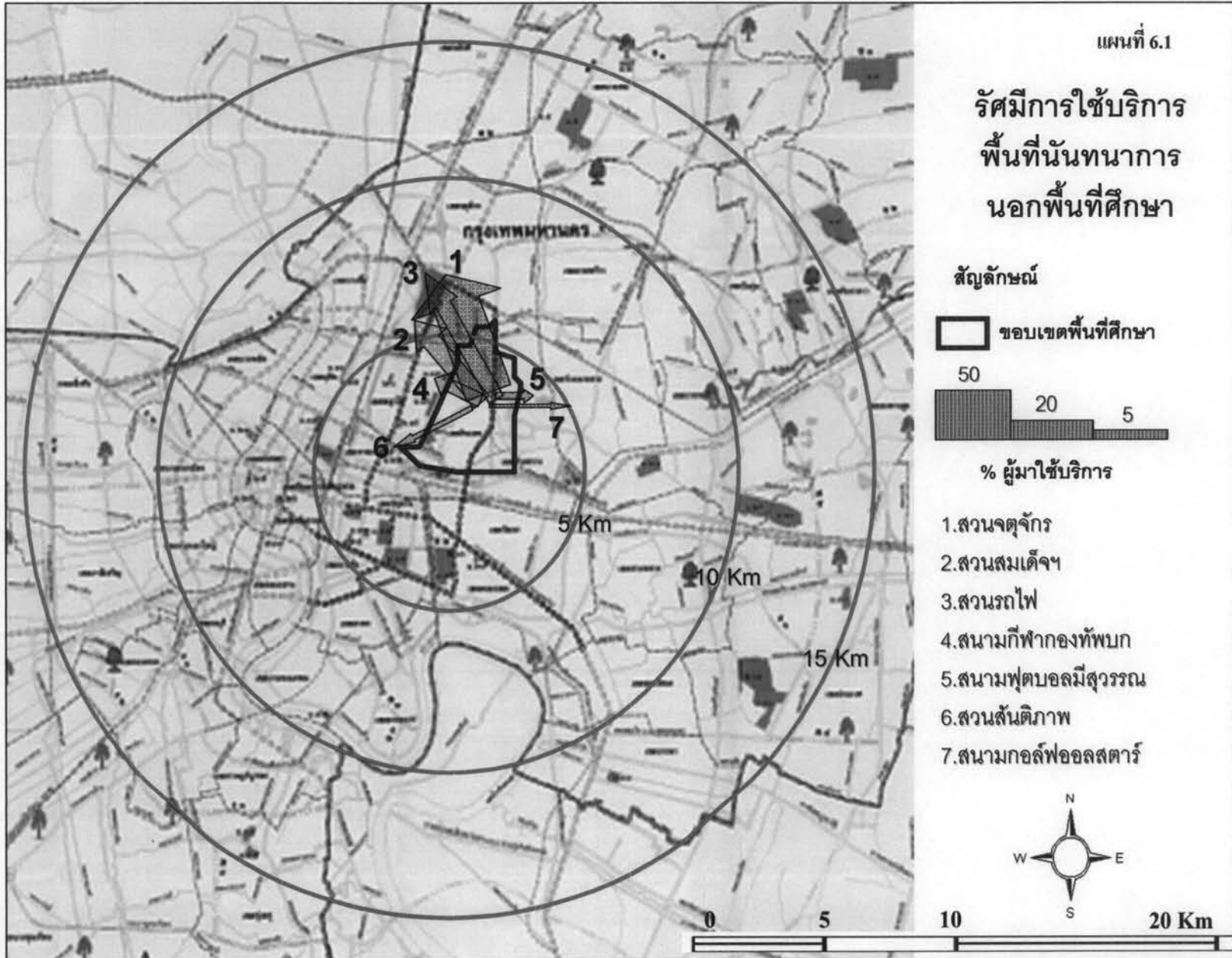
ตารางที่ 6.4 แสดงพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการ

พื้นที่นันทนาการภายนอกพื้นที่ศึกษาที่นิยมไปใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1.สวนจตุจักร	139	45.87
2.สวนสมเด็จพระเจ้า	46	15.18
3.สวนรถไฟ	41	13.53
4.สนามกีฬากองทัพบก	31	10.23
5.สนามฟุตบอลมีสุวรรณ	19	6.27
6.สวนสันติภาพ	18	5.94
7.สนามกอล์ฟฟอลด์สตาร์	9	2.97
รวม	303	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

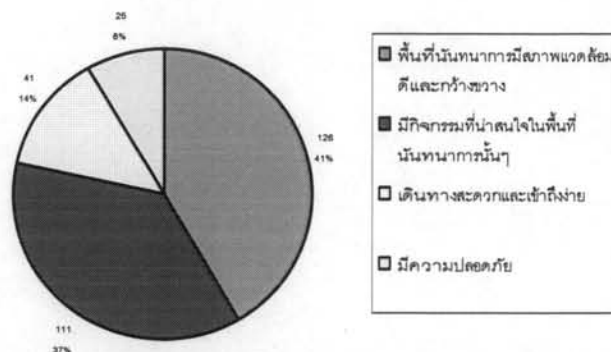
- พื้นที่นันทนาการภายนอกพื้นที่ศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นิยมไปใช้บริการสวนจตุจักร ร้อยละ 45.87 รองลงมาคือ สวนสมเด็จพระเจ้า ร้อยละ 15.18 สวนรถไฟ ร้อยละ 13.53 สนามกีฬากองทัพบก ร้อยละ 10.23 สนามฟุตบอลมีสุวรรณ ร้อยละ 6.27 สวนสันติภาพ ร้อยละ 5.94 และ สนามกอล์ฟฟอลด์สตาร์ ร้อยละ 2.97 จากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการ สวนจตุจักร สวนสมเด็จพระเจ้า และสวนรถไฟ เป็นลำดับแรกๆ จึงกล่าวได้ว่าอิทธิพลของพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ดังกล่าว ให้บริการครอบคลุมมาถึงพื้นที่ศึกษา โดยพื้นที่นันทนาการดังกล่าวนั้นถูกจัดให้เป็นพื้นที่นันทนาการระดับเมือง

และระดับชุมชน ซึ่งจากการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการทั้ง 3 แห่งนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการพื้นที่นันทนาการที่สามารถให้บริการด้านต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งพื้นที่นันทนาการในระดับนี้ในพื้นที่ศึกษานั้น

ตารางที่ 6.5 แสดงปัจจัยที่มีส่วนชั่งงูงในการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา

ปัจจัยที่มีส่วนชั่งงูงในการไปใช้บริการนอกพื้นที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่นันทนาการมีสภาพแวดล้อมดีและกว้างขวาง	126	41.58
มีกิจกรรมที่น่าสนใจในพื้นที่นันทนาการนั้นๆ	111	36.63
เดินทางสะดวก / เข้าถึงง่าย	41	13.53
มีความปลอดภัย	25	8.25
รวม	303	100

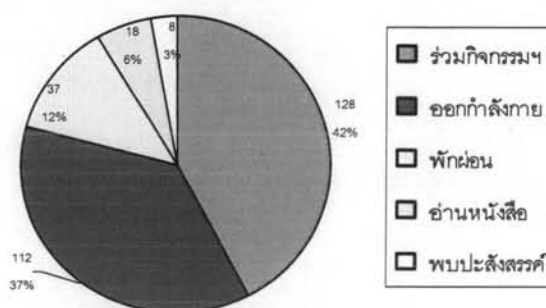

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ปัจจัยที่เป็นส่วนชั่งงูงให้กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบในด้านที่พื้นที่นันทนาการมีสภาพแวดล้อมดีกว้างขวาง ร้อยละ 41.58 รองลงมาคือ มีกิจกรรมน่าสนใจ ร้อยละ 36.63 การเดินทางสะดวกเข้าถึงง่าย ร้อยละ 13.53 และ มีความปลอดภัย ร้อยละ 8.25 จากแบบสอบถามพบว่า ปัจจัยที่สำคัญคือ พื้นที่นันทนาการมีสภาพแวดล้อมดีและกว้างขวาง มีกิจกรรมน่าสนใจ และเดินทางสะดวกเข้าถึงง่าย โดยพื้นที่นันทนาการที่มีศักยภาพในด้านปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการเข้ามาใช้บริการของกลุ่มตัวอย่างคือ สวนจตุจักร

ตารางที่ 6.6 แสดงกิจกรรมภายในพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา

กิจกรรมภายในพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ร่วมกิจกรรมกับกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่นันทนาการ	128	42.24
ออกกำลังกาย	112	36.96
พักผ่อน	37	12.21
อ่านหนังสือ	18	5.94
พบปะสังสรรค์	8	2.64
รวม	303	100

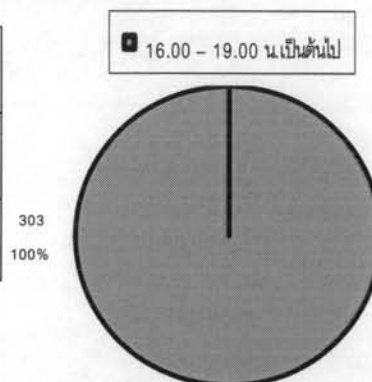
ที่มา : จากแบบสอบถาม

- กิจกรรมที่นิยมทำในพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาร่วมกิจกรรมที่ชมรมต่างจัดขึ้นในสวนสาธารณะ ร้อยละ 42.24 รองลงมาคือ ออกกำลังกาย ร้อยละ 36.96 นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 12.21 การอ่านหนังสือ ร้อยละ 5.94 และพบปะสังสรรค์ ร้อยละ 2.64 จากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างนิยมเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่นันทนาการนั้นๆ กับการออกกำลังกาย และการพักผ่อน โดยพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษาที่มีการทำกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด คือ สวนจตุจักร

ตารางที่ 6.7 แสดงช่วงเวลาที่ใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา

ช่วงเวลาในการไปใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
16.00 – 19.00 น. เป็นต้นไป	303	100
รวม	303	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

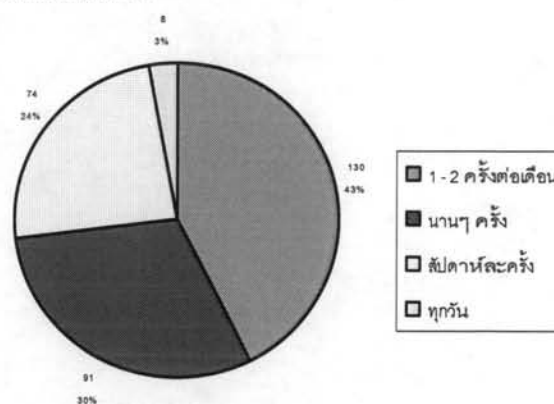

- ช่วงเวลาของการใช้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมาใช้บริการในช่วงเวลา 16.00 – 19.00 น. ร้อยละ 100

ตารางที่ 6.8 แสดงความถี่ในการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา

ความถี่ในการไปใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 ครั้งต่อเดือน	130	42.9
นานๆ ครั้ง	91	30.03
สัปดาห์ละครั้ง	74	24.42
ทุกวัน	8	2.64
รวม	303	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

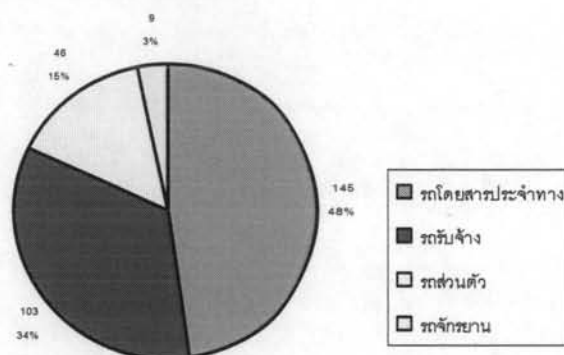

- ความถี่ของการไปใช้บริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกเขต 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 42.90 รองลงมาคือ นานๆ ครั้ง ร้อยละ 30.03 สัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 24.42 และทุกวัน ร้อยละ 2.64.

ช่วงเวลาและความถี่ในการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการ ทางด้านช่วงเวลา และความถี่ของการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนั้น สำหรับพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา พบว่า ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษานั้น คือ ช่วงเย็น 16.00 น. – 19.00 น. และช่วงความถี่ในการไปใช้บริการจะอยู่ที่ 1-2 ครั้งต่อเดือน แสดงให้เห็นว่า การเดินทางไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในแขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวางนั้น ยังไม่ได้รับความนิยมนเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะว่ามีข้อจำกัดด้านเวลาในการพักผ่อน หรือช่วงเวลาในการเดินทาง และเวลาว่างที่มีอยู่

ตารางที่ 6.9 แสดงยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา

ยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
รถโดยสารประจำทาง	145	47.85
รถรับจ้าง	103	33.99
รถส่วนตัว	46	15.18
รถจักรยาน	9	2.97
รวม	303	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

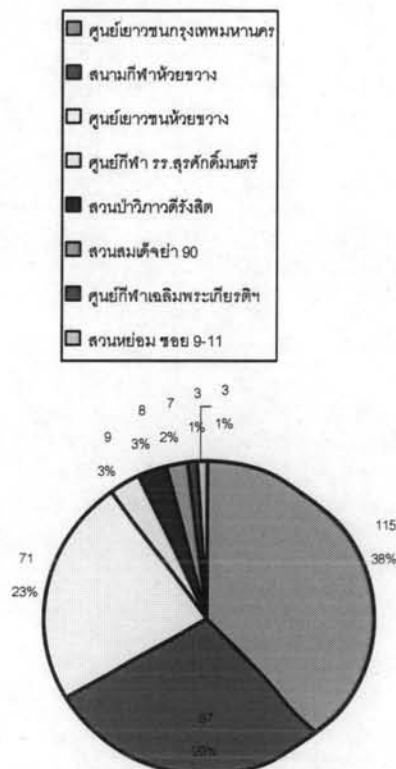
- รูปแบบของการเดินทาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 47.85 รองลงมาคือ รถรับจ้าง ร้อยละ 33.99 รถส่วนตัว ร้อยละ 15.18 และ รถจักรยานร้อยละ 2.97 โดยพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการกันมากในทุกรูปแบบการเดินทาง คือ สวนจตุจักร

2.2 พื้นที่นันทนาการภายในพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษารูปแบบของการใช้บริการพื้นที่นันทนาการภายในพื้นที่ศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่นิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการจำนวน 303 ราย ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 6.10 แสดงพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการ

พื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาที่นิยมไปใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร	115	37.95
สนามกีฬาห้วยขวาง	87	28.71
ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง	71	23.43
ศูนย์กีฬา ร.ร.สุรศักดิ์มนตรี	9	2.97
สวนป่าวิภาวดีรังสิต	8	2.64
สวนสมเด็จพระเจ้า 90	7	2.31
ศูนย์กีฬาและนันทนาการเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	3	0.99
สวนหย่อม ช.ประชากรศาสตร์บำเพ็ญ 9-11	3	0.99
รวม	303	100

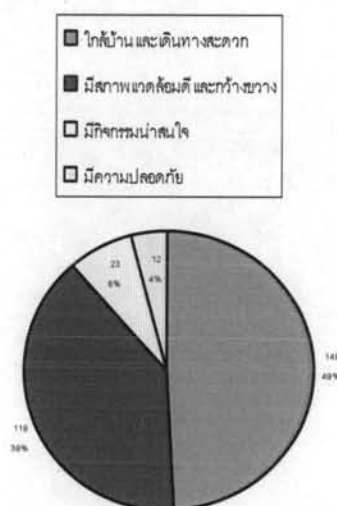

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- พื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมไปใช้บริการ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 37.95 รองลงมา คือ สนามกีฬาห้วยขวาง ร้อยละ 28.71 ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง ร้อยละ 23.43 ศูนย์กีฬา รร.สุรศักดิ์มนตรี ร้อยละ 4.95 สวนป่าวิภาวดีรังสิต ร้อยละ 2.97 สวนสมเด็จพระเจ้า 90 ร้อยละ 2.64 สนามกีฬาเวศน์ 1-2 ร้อยละ 2.31 ศูนย์กีฬาและนันทนาการเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ร้อยละ 0.99 และสวนหย่อม ซอยประชาราษฎร์บำเพ็ญ 9 - 11 ร้อยละ 0.99 จากแบบสอบถามจะพบว่าศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร และสนามกีฬาห้วยขวาง เป็นแหล่งที่รองรับจำนวนผู้มาใช้บริการจำนวนมากเนื่องจากเป็นแหล่งให้บริการขนาดใหญ่ โดยถูกจัดให้อยู่ในระดับพื้นที่นันทนาการระดับย่านและชุมชนที่มีขนาดกว้าง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการได้ในระดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา

ตารางที่ 6.11 แสดงปัจจัยที่มีส่วนชั่งงูในการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

ปัจจัยที่มีส่วนชั่งงูในการไปใช้บริการในพื้นที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ใกล้บ้านและเดินทางสะดวก	149	49.17
มีสภาพแวดล้อมดี/กว้างขวาง	119	39.27
มีกิจกรรมน่าสนใจ	23	7.59
มีความปลอดภัย	12	3.96
รวม	303	100

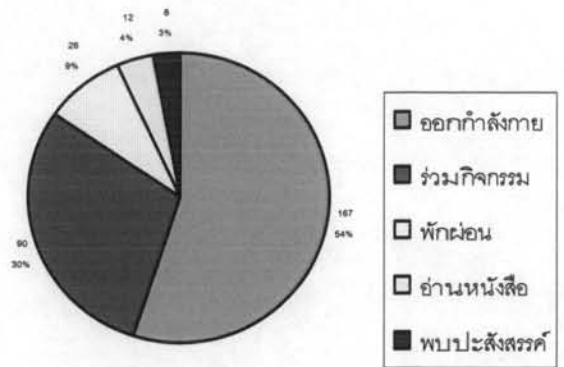
ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ปัจจัยที่เป็นส่วนชั่งงูให้กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบด้านที่พื้นที่นันทนาการอยู่ใกล้บ้านและเดินทางสะดวก ร้อยละ 49.17 รองลงมาคือ มีสภาพแวดล้อมดีและกว้างขวาง ร้อยละ 39.27 มีกิจกรรมที่น่าสนใจ ร้อยละ 7.59 และ มีความปลอดภัย ร้อยละ 3.96 จากแบบสอบถามจะพบว่า ปัจจัยสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเลือกมากที่สุด คือ ใกล้บ้าน เดินทางสะดวก มีสภาพแวดล้อมดีและกว้างขวาง โดยพื้นที่นันทนาการที่มีศักยภาพในด้านต่างๆ ดังกล่าวคือ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)

หากมองดูด้านปัจจัยในการเลือกใช้บริการพื้นที่นันทนาการทั้งในพื้นที่ศึกษาและนอกพื้นที่ศึกษานั้น จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ตรงกัน คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่นันทนาการเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ศึกษานั้น ให้ความสำคัญด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่นันทนาการค่อนข้างสูง ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาให้ตรงกับความต้องการและพฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งจะเป็นส่วนที่ดึงดูดและสนับสนุนให้คนมาใช้บริการพื้นที่นันทนาการได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 6.12 แสดงกิจกรรมภายในพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

กิจกรรมในพื้นที่นันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ออกกำลังกาย	167	55.11
ร่วมกิจกรรม	90	29.70
พักผ่อน	26	8.58
อ่านหนังสือ	12	3.96
พบปะสังสรรค์	8	2.64
รวม	303	100

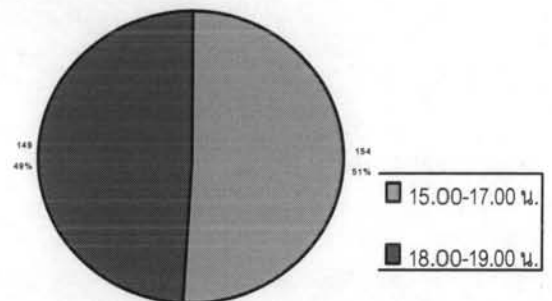
ที่มา : จากแบบสอบถาม

- กิจกรรมที่นิยมทำในพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาออกกำลังกาย ร้อยละ 55.11 รองลงมา คือ เข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 29.70 พักผ่อน ร้อยละ 8.58 อ่านหนังสือ ร้อยละ 3.96 และพบปะสังสรรค์ ร้อยละ 2.64 จากแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างจะทำกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย และการร่วมกิจกรรม กับการพักผ่อน เป็นส่วนใหญ่ โดยพื้นที่นันทนาการที่ถูกใช้ในด้านกรออกกำลังกาย และการร่วมกิจกรรม คือ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ส่วนการพักผ่อน คือ สวนป่าวิภาวดีรังสิต

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่ตรงกันของทั้งพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษาและพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา คือ กิจกรรมการออกกำลังกายและการพักผ่อนแต่จุดที่แตกต่างกันของกิจกรรมในการใช้พื้นที่นันทนาการของทั้งสองแบบนี้ จะอยู่ที่การเลือกไปใช้พื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษาจะเป็นการร่วมกิจกรรมต่างๆ กับชมรมที่มีอยู่ในพื้นที่นันทนาการนั้นๆ สำหรับในส่วนของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา กิจกรรมจะเป็นการออกกำลังกายมากกว่า โดยสำหรับพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา สถานที่ที่มีผู้นิยมไปร่วมกิจกรรม คือ สวนจตุจักร ส่วนพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาที่นิยมไปใช้บริการ คือ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร จุดที่แตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนิยมในด้านการทำกิจกรรมร่วมกับชมรมในพื้นที่นันทนาการซึ่งจะมีอยู่เฉพาะสวนจตุจักรเท่านั้น ไม่มีอยู่ในพื้นที่นันทนาการที่ให้บริการในพื้นที่ศึกษา ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นโดยส่วนมากจะเป็นกิจกรรมให้ความเพลิดเพลิน ซึ่งหากพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษามีการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวก็จะช่วยสนองตอบความต้องการได้ ซึ่งประชาชนในพื้นที่ศึกษาจะไม่มองสภาพของพื้นที่นันทนาการในเขตว่าเป็นมีเพียงแค่สถานที่ออกกำลังกายเท่านั้น

ตารางที่ 6.13 แสดงช่วงเวลาที่ใช้บริการพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

ช่วงเวลาในการไปใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
15.00-17.00 น.	154	50.38
18.00-19.00 น.	149	49.71
รวม	303	100

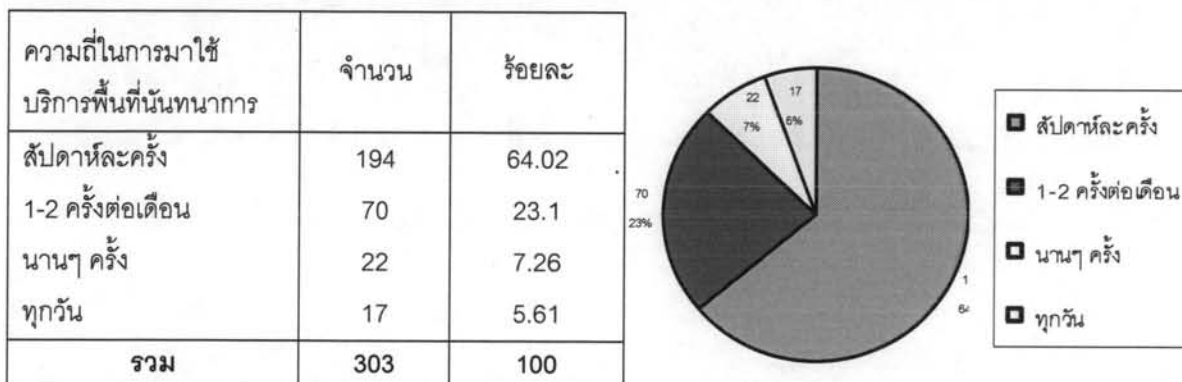

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- เวลาของการใช้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมาใช้บริการในช่วงเวลา 15.00-17.00 น. ร้อยละ 50.82 รองลงมาคือ 18.00-19.00 น. ร้อยละ 49.71 ซึ่งทั้งสองช่วงเวลานั้น มีความใกล้เคียงกัน กล่าวได้ว่า เวลาในการใช้บริการพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นการใช้บริการ ในช่วงเวลาเย็น

เมื่อดูจากปัจจัยในการเลือกใช้บริการของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาแล้ว จะเห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเลือกใช้บริการคือ ใกล้บ้านและเดินทางสะดวก ซึ่งสัมพันธ์กับการใช้บริการในช่วงเวลาเย็น ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังเลิกงาน หรือเลิกเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ประกอบการส่วนตัว นักเรียนนักศึกษา หรือพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะมาใช้บริการพื้นที่นันทนาการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้น พื้นที่นันทนาการที่อยู่ใกล้กับที่พัก หรือที่ทำงานก็จะเป็นตัวเลือกที่เหมาะสมในการใช้บริการของประชาชนในพื้นที่ศึกษา โดยพื้นที่นันทนาการที่กลุ่มตัวอย่างนิยมใช้ในช่วงเวลา 15.00 - 17.00 น. ได้แก่ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร และสวนป่าวิภาวดีรังสิต ส่วนในช่วงเวลา 18.00 - 19.00 น. ได้แก่ สนามกีฬา ห้วยขวาง และศูนย์เยาวชนห้วยขวาง

ตารางที่ 6.14 แสดงความถี่ในการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

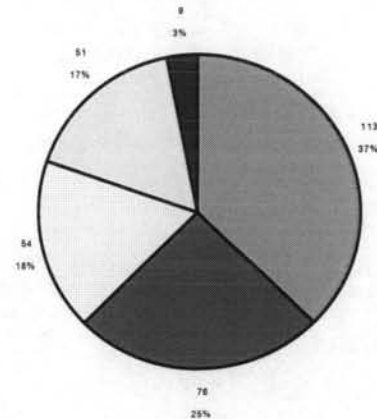
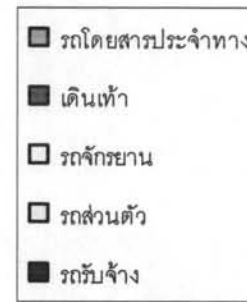
ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ความถี่ของการไปใช้บริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา สัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 64.02 รองลงมาคือ 1-2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 23.10 นานๆ ครั้งร้อยละ 7.26 และทุกวัน ร้อยละ 5.61

ในส่วนของความถี่ในการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า การไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษานั้นช่วงความถี่ที่มากที่สุดจะอยู่ที่สัปดาห์ละครั้ง และ 1-2 ครั้งต่อเดือน เห็นได้ว่า ช่วงความถี่ในการใช้บริการจะมากกว่าการให้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีข้อจำกัดด้านการเดินทางเป็นอุปสรรคสำคัญ ซึ่งในการใช้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้งนั้น จะเป็นการใช้บริการในวันเสาร์ - อาทิตย์ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะเลือกพื้นที่นันทนาการที่อยู่ใกล้ และมีสภาพแวดล้อมดี เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย ซึ่งการเลือกช่วงเวลาและความถี่นี้จะตรงกับช่วงเวลาในการให้ของพื้นที่นันทนาการ และตรงกับช่วงเวลาเลิกงานและช่วงเวลาดำรง ซึ่งมีผู้มาใช้บริการพื้นที่นันทนาการมาก จนมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นตามมา

ตารางที่ 6.15 แสดงยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

ยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปใช้พื้นที่นันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
รถโดยสารประจำทาง (รวมรถทุกชนิดในเขต)	113	37.29
เดินเท้า	76	25.08
รถจักรยาน	54	17.82
รถส่วนตัว (รถยนต์และ รถจักรยานยนต์)	51	16.83
รถรับจ้าง (รถแท็กซี่และ รถจักรยานยนต์รับจ้าง)	9	2.97
รวม	303	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 37.29 รองลงมา คือ เดินเท้า ร้อยละ 25.08 รถจักรยาน ร้อยละ 17.82 รถส่วนตัว ร้อยละ 16.83 และรถรับจ้าง ร้อยละ 2.97

สำหรับพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาพบว่า ยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการที่กลุ่มตัวอย่างนิยม คือ รถโดยสารประจำทาง และการเดินเท้ากับการใช้รถจักรยาน โดยกล่าวได้ว่า ยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการจะสัมพันธ์กับที่ตั้งของพื้นที่นันทนาการนั้นๆ โดยกลุ่มตัวอย่างที่นิยมใช้รถโดยสารประจำทาง แสดงว่า นิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการที่อยู่ไกลออกไป เนื่องจากพื้นที่นันทนาการที่มีอยู่ในบริเวณใกล้ๆ นั้น อาจไม่มี มีไม่เพียงพอและคับแคบ หรือเป็นพื้นที่นันทนาการประเภทที่ให้บริการไม่ตรงกับความต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่นิยมการเดินเท้า และการใช้รถจักรยานเมื่อไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนั้น แสดงให้เห็นว่า นิยมไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการซึ่งอยู่ใกล้กับที่พักอาศัยหรือที่ทำงาน และยังรวมไปถึงพื้นที่นันทนาการนั้น อยู่ในสภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการในการใช้ จึงไม่จำเป็นต้องออกไปใช้บริการไกลจากที่พักอาศัย ซึ่งจากจุดนี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาการกระจายตัวของพื้นที่นันทนาการ และสภาพปัญหาด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่นันทนาการ ซึ่งอาจจะอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมจนไม่น่าใช้บริการเป็นต้น ซึ่งเหมาะที่จะนำมาเป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการและแนวทางการแก้ปัญหาในอนาคตได้เป็นอย่างดี โดยพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการตามรูปแบบการเดินทางต่างๆ คือ กลุ่มศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร และสนามกีฬาห้วยขวาง

6.2.2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

1. ด้านความต้องการพื้นที่นันทนาการ

ตารางที่ 6.16 แสดงความต้องการพื้นที่นันทนาการของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

ความต้องการพื้นที่นันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการพื้นที่นันทนาการเพิ่ม	400	100
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

สำหรับในด้านของข้อจำกัด และปัญหาของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา จากข้อมูลแบบสอบถาม ทั้งพื้นที่ศึกษาในภาพรวมพบว่า มีความต้องการพื้นที่นันทนาการเพิ่มถึงร้อยละ 100 ในทุกแขวง ที่กลุ่มตัวอย่าง อยู่อาศัย

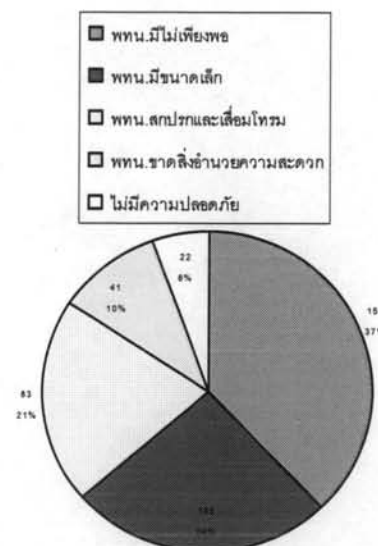
2. สภาพปัญหาของพื้นที่นันทนาการ

จากการศึกษาความเห็นด้านปัญหาของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย ผลการศึกษาสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ตารางที่ 6.17 แสดงสภาพปัญหาของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

สภาพปัญหาของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่นันทนาการมีไม่เพียงพอ	151	37.75
พื้นที่นันทนาการมีขนาดเล็ก	103	25.75
พื้นที่นันทนาการสกปรก และเสื่อมโทรม	83	20.75
ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก	41	10.25
ไม่มีความปลอดภัย	22	5.50
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

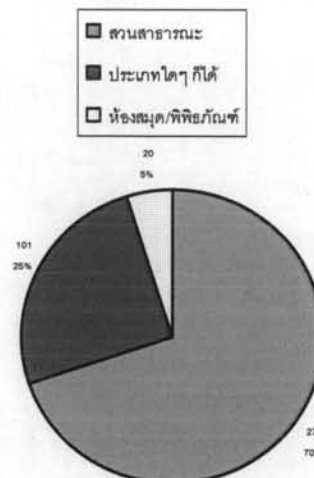
- สภาพปัญหาของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นคือ พื้นที่นันทนาการมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 37.75 รองลงมาคือ พื้นที่นันทนาการมีขนาดเล็ก ร้อยละ 25.75 พื้นที่นันทนาการมีความสกปรกและเสื่อมโทรม ร้อยละ 20.75 พื้นที่นันทนาการขาด สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจะมี ร้อยละ 10.25 และไม่ปลอดภัย ร้อยละ 5.50

3. ประเภทของพื้นที่นันทนาการที่ต้องการ

จากการศึกษาความเห็นด้านปัญหาของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ผลการศึกษาสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ตารางที่ 6.18 แสดงประเภทของพื้นที่นันทนาการที่ประชาชนต้องการเพิ่มเติม

ประเภทของพื้นที่นันทนาการที่ต้องการเพิ่มเติม	จำนวน	ร้อยละ
สวนสาธารณะ	279	69.75
พื้นที่นันทนาการประเภทใดๆ ก็ได้	101	25.25
ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์	20	5.50
รวม	400	100

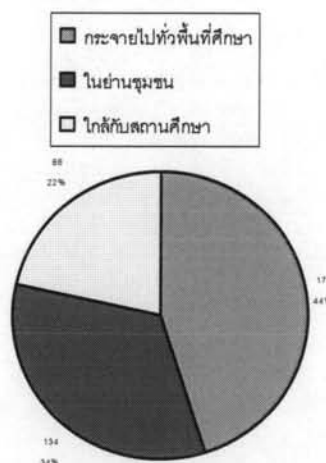

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ด้านประเภทของพื้นที่นันทนาการที่ต้องการให้มีเพิ่มเติม พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้สร้างเป็นสวนสาธารณะในพื้นที่ศึกษา ร้อยละ 69.75 รองลงมาคือ พื้นที่นันทนาการประเภทใด ก็ได้ ร้อยละ 25.25 และห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 5.00

ตารางที่ 6.19 แสดงลักษณะของที่ตั้งพื้นที่นันทนาการเมื่อมีการสร้างเพิ่มเติม

ที่ตั้งของพื้นที่นันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
กระจายไปทั่วพื้นที่ศึกษา	179	44.75
ในย่านชุมชน	134	33.50
ใกล้กับสถานศึกษา	86	21.50
รวม	400	100

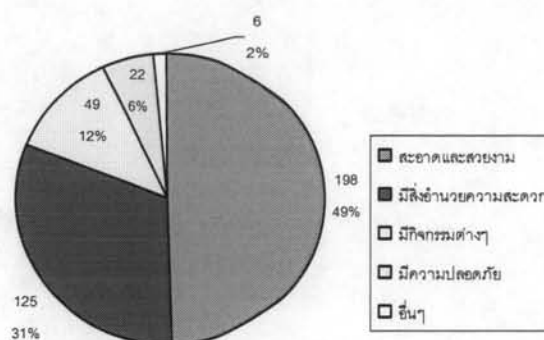

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ด้านบริเวณที่ตั้งของพื้นที่นันทนาการเมื่อมีการจัดสร้างเพิ่มเติม พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้สร้างพื้นที่นันทนาการกระจายไปทั่วๆ เขต ร้อยละ 44.75 รองลงมาคือ สร้างใกล้กับย่านชุมชน ร้อยละ 33.50 และใกล้กับสถานศึกษา ร้อยละ 21.50

ตารางที่ 6.20 แสดงลักษณะของพื้นที่นันทนาการที่ต้องการเพิ่มเติม

ลักษณะพื้นที่นันทนาการ ที่จัดสร้างเพิ่มเติม	จำนวน	ร้อยละ
สะอาดและสวยงาม	198	49.50
มีสิ่งอำนวยความสะดวก	125	31.25
มีกิจกรรมต่างๆ	49	12.25
มีความปลอดภัย	22	5.50
อื่นๆ (มีที่จอดรถ / มีร้านค้า)	6	1.50
รวม	400	100

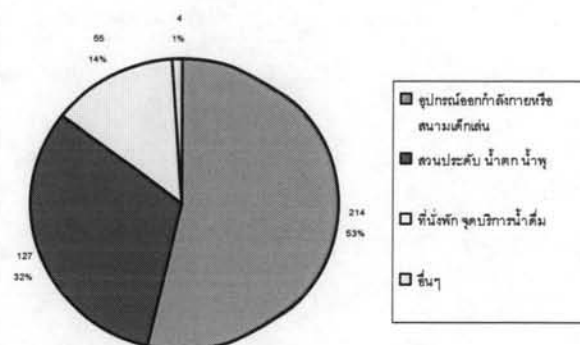

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ด้านลักษณะของพื้นที่นันทนาการเมื่อมีการจัดสร้างเพิ่มเติม พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้พื้นที่นันทนาการที่สร้างใหม่นั้นมีความสะอาดและสวยงาม ร้อยละ 49.50 รองลงมา คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ร้อยละ 31.25 มีกิจกรรมต่างๆ ร้อยละ 12.25 มีความปลอดภัย ร้อยละ 5.50 และอื่นๆ เช่น มีที่จอดรถ หรือมีร้านค้าบริการ ร้อยละ 1.50

ตารางที่ 6.21 แสดงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรมีในพื้นที่นันทนาการที่สร้างใหม่

สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรมี ในพื้นที่นันทนาการที่สร้างใหม่	จำนวน	ร้อยละ
อุปกรณ์ออกกำลังกาย หรือสนามเด็กเล่น	214	53.5
สวนประดับ น้ำตก น้ำพุ	127	31.75
ที่นั่งพัก จุดบริการน้ำดื่ม	55	13.75
อื่นๆ (ห้องน้ำ ห้องสุขา)	4	1.00
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

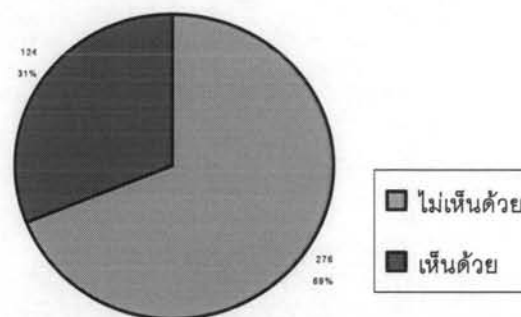
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการเมื่อมีการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการเพิ่มเติม พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างต้องการอุปกรณ์ออกกำลังกายหรือสนามเด็กเล่น ร้อยละ 53.50 รองลงมาคือ สวนประดับเพื่อความสวยงาม ร้อยละ 31.75 ที่นั่งพักและน้ำดื่ม ร้อยละ 13.75 อื่นๆ เช่น ห้องสุขา ร้อยละ 1.00

4. การเก็บค่าบริการการใช้พื้นที่นันทนาการ

จากการศึกษาความเห็นในด้านการเก็บค่าบริการรักษาพื้นที่นันทนาการ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ตารางที่ 6.22 แสดงความเห็นในการเก็บค่าใช้บริการพื้นที่นันทนาการ

การเก็บค่าบริการ เข้าใช้พื้นที่นันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เห็นด้วย	276	69.00
เห็นด้วย	124	31.00
รวม	400	100

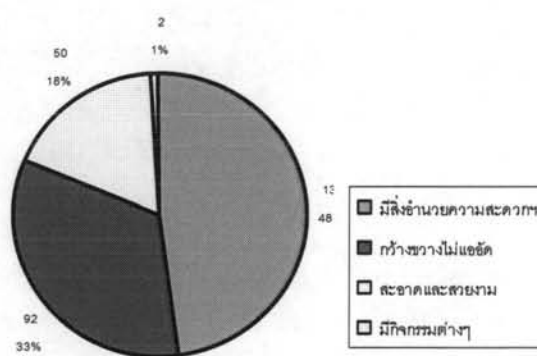

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ด้านความเห็นชอบกับการเก็บค่าบริการและค่าบำรุงรักษาพื้นที่นันทนาการที่สร้างเพิ่มเติมในพื้นที่ศึกษา พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยกับการเก็บค่าบริการเข้าใช้พื้นที่นันทนาการ ร้อยละ 69.00 รองลงมาคือ เห็นด้วยกับการเก็บค่าบริการ ร้อยละ 31.00

ตารางที่ 6.23 แสดงลักษณะของพื้นที่นันทนาการที่มีการเก็บค่าบริการ

ลักษณะของพื้นที่นันทนาการ ที่เก็บค่าบริการ	จำนวน	ร้อยละ
มีสิ่งอำนวยความสะดวก ทันสมัย ครบถ้วน	132	47.82
กว้างขวางไม่แออัด	92	33.33
สะอาดและสวยงาม	50	18.11
มีกิจกรรมต่างๆ	2	0.72
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ด้านลักษณะของพื้นที่นันทนาการที่เก็บค่าบริการ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างต้องการพื้นที่นันทนาการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทันสมัย ครบถ้วน ร้อยละ 47.82 รองลงมาคือ พื้นที่นันทนาการที่กว้างขวางไม่แออัด ร้อยละ 33.33 พื้นที่นันทนาการที่สวยงาม ร้อยละ 18.11 และมีกิจกรรมต่างๆ ร้อยละ 0.72

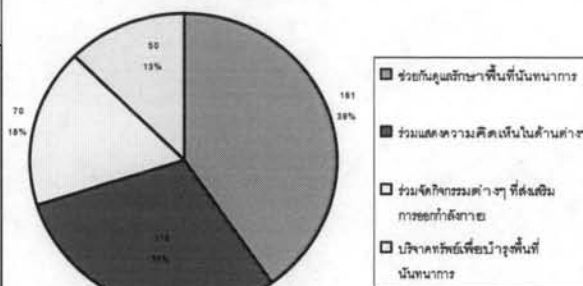
5. การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นันทนาการ

จากการศึกษาความเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

- ด้านการมีส่วนร่วมนั้น พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างต้องการมีส่วนร่วมในด้านการช่วยกันดูแลรักษาพื้นที่นันทนาการ ร้อยละ 40.25 รองลงมาคือ การร่วมแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นันทนาการ ร้อยละ 19.75 ร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมด้านการออกกำลังกาย ร้อยละ 17.50 และการบริจาคทรัพย์สินเพื่อปรับปรุงพื้นที่นันทนาการ ร้อยละ 12.50

ตารางที่ 6.24 แสดงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับพื้นที่นันทนาการ

การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วยกันดูแลรักษาพื้นที่นันทนาการ	161	40.25
ร่วมแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ	119	19.75
ร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการออกกำลังกาย	70	17.50
บริจาคทรัพย์สินบำรุงพื้นที่นันทนาการ	50	12.50
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

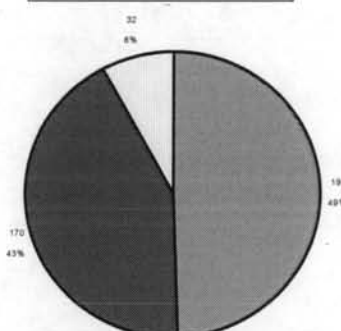
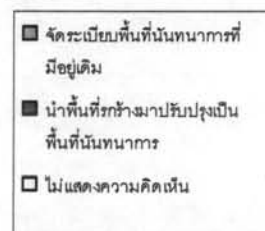
6. การแก้ไขปัญหของพื้นที่นันทนาการ

จากการศึกษาความเห็นในด้านการแก้ไขปัญหของพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ตารางที่ 6.25 แสดงแนวทางแก้ไขปัญหพื้นที่นันทนาการของประชาชน

แนวทางแก้ไขปัญหพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จัดระเบียบพื้นที่นันทนาการที่มีอยู่เดิม	198	49.50
นำพื้นที่รกร้างมาปรับปรุงเป็นพื้นที่นันทนาการ	170	42.50
ไม่แสดงความคิดเห็น	32	8.00
รวม	400	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

- ด้านการแก้ไขปัญหของพื้นที่นันทนาการนั้น พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการเดิมที่มีอยู่ในพื้นที่ศึกษา ร้อยละ 49.50 รองลงมาคือ นำพื้นที่รกร้างมาปรับปรุงเป็นพื้นที่นันทนาการ ร้อยละ 42.50 และไม่แสดงความคิดเห็นร้อยละ 8.00

6.2.3 สรุปการวิเคราะห์พฤติกรรมและความคิดเห็น

จากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามความคิดเห็นของประชากรในพื้นที่ศึกษา จะเห็นได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาว่ายังคงมีความขาดแคลนอยู่มาก จึงต้องให้มีการจัดสร้างเพิ่มเติม โดยเมื่อดูจากสภาพปัญหาจะเห็นว่าสภาพปัญหาของพื้นที่นันทนาการนั้นมีอยู่ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 37.50) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความต้องการที่จะให้มีการจัดสร้างสวนพื้นที่นันทนาการเพิ่มเติม

(ร้อยละ 100) แสดงว่าพื้นที่นันทนาการที่ให้บริการอยู่มีไม่เพียงพอ และต้องการให้มีการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการอยู่ในระดับสูง

อย่างไรก็ตามประชาชนในพื้นที่ศึกษายังได้รับอิทธิพลจากพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษาที่ให้บริการครอบคลุมมาถึงแขนงต่างๆ ภายในพื้นที่ศึกษาโดยส่วนใหญ่ ประชาชนจะนิยมไปใช้สวนพฤกษศาสตร์ (ร้อยละ 45.87) ซึ่งเป็นพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษามากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่นันทนาการแห่งนี้สามารถตอบสนองความต้องการของคนในเขตได้ในบางส่วน

สำหรับพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาที่นิยมไปใช้บริการคือ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร สนามกีฬา ห้วยขวาง ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง สวนปาร์คภาวดีรังสิต ซึ่งเป็นพื้นที่นันทนาการที่มีขนาดพื้นที่กว้างขวางและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถตอบสนองกับผู้ใช้ในพื้นที่ศึกษาได้ โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้พื้นที่นันทนาการดังกล่าว เป็นที่นิยมคือ อยู่ใกล้กับที่พักอาศัย เดินทางสะดวก (ร้อยละ 49.17) และมีสภาพแวดล้อมดี กว้างขวาง (ร้อยละ 39.27) ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในด้านการดึงดูดให้มีผู้มาใช้บริการ โดยส่วนมากการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการของพื้นที่ศึกษา คือ ออกกำลังกาย (ร้อยละ 60.75) แต่จุดประสงค์ของผู้ที่ไปใช้บริการนอกพื้นที่ศึกษา คือ การร่วมกิจกรรมของกลุ่มที่จัดขึ้นในพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พื้นที่นันทนาการที่มีศักยภาพในด้านการให้บริการในลักษณะที่แตกต่าง สามารถดึงดูดความสนใจให้มีผู้มาใช้บริการได้

ซึ่งปัจจัยสำคัญของการที่มีผลต่อการไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนั้น อันดับแรกคือ ปัจจัยด้านการเข้าถึงที่สะดวกของพื้นที่นันทนาการ (ร้อยละ 49.17) และรองลงมาคือ สภาพแวดล้อมของพื้นที่นันทนาการเอง (ร้อยละ 39.27) ซึ่งมาวิเคราะห์ดู ก็จะพบว่า ระยะทางที่อยู่ใกล้ ความเป็นการใช้พื้นที่นันทนาการก็จะสูงกว่าระยะทางที่ไกลออกไป โดยลักษณะของพื้นที่นันทนาการขนาดเล็ก ซึ่งผู้ใช้บริการอาจจะใช้เวลาไม่มากนักในด้านการพักผ่อน แต่ถ้าพื้นที่นันทนาการนั้นมีความน่าสนใจในด้านสภาพแวดล้อม ที่เพียงพอในการตอบสนองความต้องการ ก็จะทำให้มีการใช้ในลักษณะประจำวันมากขึ้น

สภาพปัญหาสำคัญของการไม่ไปใช้พื้นที่นันทนาการของประชาชนในพื้นที่ศึกษา เนื่องจากสาเหตุสำคัญคือ พื้นที่นันทนาการอยู่ห่างไกลจากที่พัก โดยที่ผู้ที่มีเวลาว่างในแต่ละวัน จะมีเวลาว่างค่อนข้างน้อยประมาณ 1-3 ชั่วโมง ความห่างไกลของพื้นที่นันทนาการก็จะทำให้การไปใช้บริการลดลง เนื่องจากเสียเวลาในการเดินทาง โดยเฉพาะบริเวณทางเหนือของถนนประชาสงครบุรีป่าเพ็ญ และทางตอนใต้ของบริเวณฝั่งตะวันออกของถนนประชาสงเคราะห์ ซึ่งอยู่ไกลจากพื้นที่นันทนาการกว่าพื้นที่อื่นๆ ในพื้นที่ศึกษา ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาด้านการกระจายตัวของพื้นที่นันทนาการ ที่ไม่กระจายตัวออกไปทั้งพื้นที่ศึกษา ทำให้ความเห็นในการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการจึงต้องการให้มีการกระจายพื้นที่นันทนาการไปให้ทั่วๆ พื้นที่ศึกษาหรือตามแหล่งชุมชน โดยเป็นพื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะ และพื้นที่นันทนาการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการออกกำลังกายที่ครบถ้วน ซึ่งแสดงถึงความต้องการพื้นที่นันทนาการที่มีความหลากหลาย และรัศมีบริการในระดับละแวกบ้านมากที่สุด โดยมีสาเหตุจากปัญหาด้านการเดินทางมาเป็นตัวกำหนด โดยความสะดวกที่จะตามมาเมื่อมีการสร้าง ก็จะเกิดความสะดวกในการเข้าถึงและความสะดวกในการใช้บริการเมื่ออยู่ใกล้ที่พัก

ปัจจัยอีกอย่างที่ควรกล่าวถึงที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่นันทนาการของประชาชนในพื้นที่ศึกษา ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหาด้านระยะทาง ในส่วนของปัจจัยทางด้านเวลาและความเป็นที่ ในช่วงเวลาของวันนั้น จะสัมพันธ์กับการทำงาน เวลาเรียน และเวลาพักผ่อนของประชากร การศึกษาการใช้บริการจะเห็นได้ว่า

ช่วงเวลา 15.00 - 17.00 น. จะเป็นช่วงเวลาที่ผู้ใช้บริการพื้นที่นันทนาการมากที่สุด รองลงมาคือ 18.00 - 19.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประชากรพักผ่อนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมประจำวันไปแล้ว ซึ่งทำให้ความถี่ของการใช้พื้นที่นันทนาการต้องเป็นสัปดาห์ละครั้ง จากความห่างไกลของพื้นที่นันทนาการ ทำให้ไม่สามารถไปใช้บริการได้ทุกวัน ซึ่งวันหยุดนั้นการมาใช้บริการในช่วงเย็นจะมีความเหมาะสมเนื่องจากการเดินทางจะสะดวกซึ่งการเดินทางที่นิยมมากที่สุดของผู้ไปใช้บริการคือ รถโดยสารประจำทาง และรถรับจ้าง ซึ่งเป็นแบบเดียวกันทั้งในพื้นที่ศึกษาและนอกพื้นที่ศึกษา แต่ทางด้านบริเวณฝั่งตะวันออกของถนนประชาสงเคราะห์จะนิยมใช้การเดินทางเท้าและการใช้จักรยานมากกว่าในการใช้พื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา เนื่องจากพื้นที่นันทนาการนั้นอยู่ไม่ไกลจากแหล่งที่พักอาศัย

ในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชากรในพื้นที่ศึกษาจะเป็นการร่วมดูแลรักษาพื้นที่นันทนาการสูงสุด รองลงมาคือ การร่วมแสดงความคิดเห็น และการร่วมกันจัดกิจกรรมภายในพื้นที่นันทนาการ ซึ่งสิ่งที่ประชาชนต้องการคือ การสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในแง่ของการเป็นผู้ใช้ที่มีคุณภาพและการเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งแสดงออกผ่านรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วทั้ง 3 รูปแบบ ซึ่งระดับของการมีส่วนร่วมต่างๆ นี้ น่าจะเป็นแนวโน้มที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นันทนาการ นำไปพิจารณาในการร่วมมือกันระหว่างรัฐและชุมชนเพื่อให้การวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการมีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน และสภาพการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา

สำหรับแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษานั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรที่จะวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการเดิมให้อยู่ในสภาพดี และพร้อมที่จะใช้งานเสียก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาบางแห่งนั้น อาจจะมีศักยภาพในการให้บริการอยู่หากได้มีการปรับปรุงบ้างก็จะสามารถตอบสนองความต้องการในการใช้บริการของประชาชนได้ สำหรับพื้นที่โล่งว่างอื่นๆ ที่สามารถนำมาจัดสร้างพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา แทนการจัดซื้อพื้นที่จากเอกชน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย ว่าควรมีการเอาพื้นที่ว่างต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ศึกษามาปรับปรุงเป็นพื้นที่นันทนาการ โดยเฉพาะพื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะ (สวนหย่อม หรือสนามเด็กเล่น) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ศึกษาที่ต้องการจะมีส่วนร่วมในการที่จะดูแลพื้นที่นันทนาการด้วยตนเองหรือร่วมกันในชุมชน ซึ่งเกิดจากความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่นันทนาการร่วมกัน และยังมีส่วนช่วยในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองทางอ้อมด้วย

พื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่หลายหน่วยงาน จัดขึ้นเพื่อให้เป็นการบริการสาธารณะแก่ประชาชน แต่เนื่องจากพื้นที่นันทนาการที่มีอยู่ในปัจจุบันมีอยู่น้อย ไม่กระจายไปทั่วทั้งเขต ผู้ใช้จึงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ ส่วนผู้ที่อยู่ไกลก็จะมีโอกาสได้ใช้บริการพื้นที่นันทนาการรวมไปถึงองค์ประกอบภายในพื้นที่นันทนาการที่ไม่สัมพันธ์กับหน้าที่ ประโยชน์ใช้สอย และเสื่อมโทรมทำให้ผู้ใช้บริการต้องเสียประโยชน์ในด้านนี้ไป เช่น เด็กเล็กไม่มีสนามวิ่งเล่น เยาวชนไม่มีที่ออกกำลังกาย คนสูงอายุไม่มีที่พักผ่อน เป็นต้น

6.2.4 วิเคราะห์ความต้องการและแนวทางการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการ

จากข้อมูลทางด้านกายภาพที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น กล่าวได้ว่า ลักษณะสำคัญของพื้นที่ศึกษา คือ เป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเชิงพาณิชยกรรมสูง มีการขยายตัวของพื้นที่อาคารในแนวตั้ง ประชากร

อาศัยรวมกันอยู่อย่างหนาแน่น และมีสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในการพักอาศัย รวมทั้งสภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ปัญหาด้านที่ดินเป็นข้อจำกัดสำคัญในการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการ

จากการศึกษาสภาพการพัฒนาและการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาพบว่ามีปัญหาความไม่เพียงพอของพื้นที่นันทนาการอยู่มาก ซึ่งเมื่อคิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรจะเท่ากับ 0.36 ไร่/ประชากร 1,000 คน หรือเท่ากับ 0.56 ตร.ม./คน โดยพื้นที่รวมของพื้นที่นันทนาการจะกระจุกตัวอยู่ในบริเวณฝั่งตะวันตกของถนนประชาสงเคราะห์และทางตอนบนของบริเวณฝั่งตะวันออกของถนนประชาสงเคราะห์เท่านั้น และเป็นพื้นที่นันทนาการขนาดเล็กให้บริการในระดับละแวกบ้าน และในสวนที่เป็นพื้นที่นันทนาการระดับย่าน ก็ต้องรองรับความต้องการใช้พื้นที่นันทนาการทั้งในพื้นที่ศึกษาและนอกพื้นที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก

จากการสำรวจความต้องการ ความคาดหวัง และความคิดเห็นต่อรูปแบบพื้นที่นันทนาการที่ต้องการ ซึ่งพิจารณาจากพฤติกรรมการใช้พื้นที่นันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้ข้อสรุป ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการจากพฤติกรรมและความต้องการ

1.1 ความต้องการพื้นที่นันทนาการ จากการวิเคราะห์แบบสอบถามในพื้นที่ศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า พื้นที่นันทนาการที่มีอยู่นั้นไม่เพียงพอ ร้อยละ 37.75 ซึ่งแสดงให้เห็นความต้องการใช้พื้นที่นันทนาการของกลุ่มตัวอย่างว่ามีความต้องการใช้มาก แต่ความสามารถในการรองรับของพื้นที่นันทนาการดังกล่าวมีอยู่จำกัด โดยกลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการสร้างพื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะให้กระจายไปทั่วพื้นที่ศึกษาหรือตามย่านชุมชน และเป็นพื้นที่นันทนาการที่สวยงามสะอาดและมีสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างบางส่วนยินดีที่จะจ่ายค่าบำรุงรักษาพื้นที่นันทนาการในช่วงแรก

1.2 รูปแบบการพักผ่อนในพื้นที่นันทนาการ จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่ารูปแบบการพักผ่อนในพื้นที่นันทนาการส่วนใหญ่ยังคงเป็นลักษณะของการออกกำลังกายและการร่วมกิจกรรม (Active Recreation) รองลงมา คือ การพักผ่อนนั่งเล่น (Passive Recreation) โดยพบว่าพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาจะถูกใช้เพื่อการออกกำลังกาย มากกว่าพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา เนื่องจากสภาพพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ให้บริการในด้านของการออกกำลังกายมากกว่า ดังนั้นประชาชนที่ต้องการพักผ่อนแบบนั่งเล่นหรือเข้าร่วมกิจกรรมจึงต้องเดินทางออกไปใช้บริการพื้นที่นันทนาการนอกพื้นที่ศึกษา

1.3 ช่วงเวลาที่มีการใช้พื้นที่นันทนาการสูงสุด จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่าช่วงเวลาที่มีการใช้พื้นที่นันทนาการสูงสุดคือ ช่วงเวลาเย็น 17.00 - 19.00น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาดังหลังเลิกงานหรือว่างจากกิจวัตรประจำวัน ซึ่งในข้อนี้หากพิจารณาในแง่ของความสามารถของพื้นที่นันทนาการในการรองรับจำนวนผู้มาใช้บริการ ซึ่งการใช้พื้นที่นันทนาการที่เป็นการใช้ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ทำให้ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่พื้นที่นันทนาการสูงมากจนเกิดความแออัด ซึ่งส่งผลให้ประชากรบางส่วนไม่ต้องการไปใช้บริการ หรือไม่สามารถเข้าไปใช้บริการได้

1.4 สิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการให้มีสูงสุดในพื้นที่นันทนาการ คือ อุปกรณ์ออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น รองลงมาคือ สวนประดับ น้ำตกหรือน้ำพุ

1.5 วิธีการเดินทาง จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปสวนสาธารณะโดยรถโดยสารประจำทาง

จากการวิเคราะห์กล่าวได้ว่า แนวทางการสร้างพื้นที่นันทนาการจึงควรเป็น พื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะ เพื่อสนองความต้องการพักผ่อนแบบนั่งเล่น (Passive Recreation) และให้มีการกระจายตัวออกไปตามจุดต่างๆ ตามชุมชนหรือพื้นที่ที่เสนอแนะอื่นๆ ซึ่งมีโอกาสที่จะจัดสร้างหรือสามารถใช้ประโยชน์ร่วมได้ โดยการกระจายตัวของพื้นที่นันทนาการนั้นควรมีระยะอยู่ที่ 400 – 800 เมตร จะเป็นระยะที่เหมาะสมในการมาใช้บริการ (นิลบล คล่องเวสละ : 2544) และควรมีการออกแบบพื้นที่นันทนาการที่มีสภาพแวดล้อมดี และมีการบำรุงรักษาที่ดี รวมไปถึง การพัฒนาพื้นที่นันทนาการแบบองค์รวม (Holistic) คือ การมองภาพรวมของการพัฒนาพื้นที่นันทนาการทั้งหมดในพื้นที่นั้นๆ ไปพร้อมกับการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการแต่ละแห่งให้สอดคล้องและเกื้อหนุนต่อกันในการให้บริการ กล่าวคือในการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่สามารถสนองตอบความต้องการพักผ่อนของผู้ใช้บริการให้ครบถ้วนทุกประเภท ให้พิจารณาทั้งพื้นที่นันทนาการที่มีอยู่เดิม และพื้นที่นันทนาการที่จะต้องจัดสร้างขึ้นเพิ่มเติมให้กระจายตัวเพื่อรองรับความต้องการในการใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรให้ความสำคัญกับสิ่งบริการพื้นฐานที่ควรจะมีในพื้นที่นันทนาการ และในส่วนของตำแหน่งที่ตั้งควรคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของชุมชนในบริเวณรอบๆ และสัมพันธ์กับระบบขนส่งมวลชน

ตารางที่ 6.26 สรุปลักษณะความต้องการพื้นที่นันทนาการ

ความต้องการและแนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา				
ความต้องการพื้นที่นันทนาการ	ระยะทาง	รูปแบบการพักผ่อน	ช่วงเวลาที่ให้บริการ	สิ่งอำนวยความสะดวก
ประชากรต้องการใช้พื้นที่นันทนาการมากและพื้นที่นันทนาการที่มีอยู่ไม่เพียงพอ โดยต้องการพื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะขนาดเล็ก ที่กระจายตัวไปตามชุมชนและทั่วพื้นที่ศึกษา	ระยะทางที่เหมาะสมสำหรับการเดินทางไปใช้บริการคือ ระยะ 400 - 800 เมตร	การพักผ่อนแบบ Passive	ช่วงเวลา 17.00 น. ถึง 19.00น. เป็นช่วงเวลาที่มีการใช้สูงสุด ซึ่งเป็นช่วงเวลาเลิกจากกิจกรรมประจำวันต่างๆ	อุปกรณ์ออกกำลังกาย และสนามเด็กเล่น คือ สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่ต้องการมากที่สุด

ที่มา : จากแบบสอบถาม

2. แนวทางการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการโดยหลักการมีส่วนร่วมจากความคิดเห็น

ในการสำรวจความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม มีข้อสรุปที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาได้ดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่นันทนาการ จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการที่จะเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระในการดูแลรักษาพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษาให้มีสภาพเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ศึกษา โดยต้องการที่จะแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่นันทนาการ โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในชุมชนที่อยู่ใกล้กับพื้นที่นันทนาการ ดังนั้นแนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา จึงควรที่จะเปิดโอกาสให้ชุมชน มีการดูแลรักษาพื้นที่นันทนาการโดยอาจจะจัดเป็นการประกวด หรือการสนับสนุนก็จะสามารถทำให้พื้นที่นันทนาการที่จัดสร้างสามารถตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้

2.2 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการต่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการเป็นอย่างมาก โดยการร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านเวทีที่เปิดขึ้น องค์กรประชาชน และคณะกรรมการที่จัดตั้งร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชน ดังนั้นแนวทางในการจัดสร้างพื้นที่นันทนาการในพื้นที่ศึกษา โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่พื้นที่นันทนาการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2.3 การมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากร ทั้งในรูปแบบของการบริจาคและการจ่ายเงินบำรุงรักษาพื้นที่นันทนาการ ซึ่งในสวนนี้มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น หากพื้นที่นันทนาการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งในระยะยาวอาจจัดตั้งมูลนิธิหรือองค์กรในการพัฒนาพื้นที่นันทนาการขึ้น เพื่อนำรายได้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่จัดสร้างอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพสูงสุด

6.3 สรุปการคาดประมาณความต้องการพื้นที่นันทนาการของพื้นที่ศึกษา

6.3.1 มาตรฐานพื้นที่นันทนาการ

จากการศึกษาที่ผ่านมาปรากฏว่า ที่ว่างประเภทพื้นที่นันทนาการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในเมือง แต่ขนาดสัดส่วนเท่าใดนั้นไม่ทราบปริมาณที่แน่นอนได้ คุณค่าของพื้นที่นันทนาการมีความสำคัญต่อชีวิต ต่อความเป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงชีวิตแบบเมือง แต่ในการวางแผนสำหรับเมืองนั้นจำเป็นต้องกำหนดพื้นที่สำหรับกิจกรรมแต่ละประเภทเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของกิจกรรมนั้นๆ จึงมีการศึกษาและกำหนดมาตรฐานของพื้นที่นันทนาการ โดยหน่วยที่ใช้แสดงอยู่ 2 แบบ คือ หน่วยที่เป็นตารางเมตรต่อประชากร 1 คน และหน่วยเป็นไร่ต่อประชากร 1,000 คน โดยตามมาตรฐานสากลที่นิยมใช้ได้กำหนดไว้ว่า เนื้อที่ในเมือง (Urban Area) ควรมีพื้นที่นันทนาการ 15 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน (สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต : 2535) จากการศึกษามาตรฐานของแต่ละประเทศพบว่า มีความมากน้อยไม่เท่ากัน และสูงหรือต่ำกว่าระดับมาตรฐานสากล ทั้งนี้เกิดจากตัวแปรด้านสังคม วัฒนธรรม กายภาพ การเมือง การปกครองที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

ตารางที่ 6.27 แสดงพื้นที่นันทนาการต่อประชากรของประเทศต่างๆ

มาตรฐานพื้นที่นันทนาการต่อประชากรของแต่ละประเทศ		
ประเทศ	พื้นที่นันทนาการต่อประชากร 1000 คน หน่วย : ไร่	พื้นที่นันทนาการต่อประชากร 1 คน หน่วย : ตารางเมตร
สหรัฐอเมริกา	25	40
อังกฤษ	14.38	23
สิงคโปร์	6.8	10.9
มาเลเซีย	1.8	2.9

ที่มา : สำนักผังเมือง 2539

จากมาตรฐานของประเทศต่างๆ จะเห็นได้ว่าประเทศทางตะวันตกส่วนใหญ่จะมีพื้นที่สูงกว่ามาตรฐานสากล เนื่องจากมีเหตุผลว่าประเทศเหล่านั้นอยู่ในเขตอากาศหนาว โอกาสใช้ชีวิตกลางแจ้ง มีแสงแดดอบอุ่นมีเพียงระยะเวลาสั้นๆ จึงจำเป็นต้องมีพื้นที่นันทนาการจำนวนมากเพื่อรองรับประชากรที่ออกมาใช้พร้อมกันในฤดูร้อน ส่วนในแง่สังคมวัฒนธรรมนั้นประเทศตะวันตกได้ก้าวสู่ความเป็นเมืองมานานการพัฒนาด้านพื้นที่นันทนาการ จึงควบคู่กับการพัฒนาเมือง การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเป็นทรัพยากรที่มีค่ายังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศทางตะวันตกสามารถพัฒนาพื้นที่นันทนาการให้เกินระดับมาตรฐานได้ (เดชา บุญค้ำ : 2539)

ในช่วงระยะที่ผ่านมายังไม่ได้มีการศึกษาถึงขนาดของพื้นที่นันทนาการที่เหมาะสมกับกรุงเทพมหานคร จนมาถึงปัจจุบันความต้องการพื้นที่นันทนาการของประชาชนมิได้เปลี่ยนแปลง แต่ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดหาให้เพิ่มมากขึ้นตามแรงผลักดันด้านเศรษฐกิจและสังคมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้หากจัดหาได้มากเท่าไรก็จะเป็นการดีเท่านั้น แต่ความเป็นจริงที่ยอมรับกันคือ การได้มาซึ่งพื้นที่นันทนาการในเมือง ยิ่งนานวันก็เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากขึ้น โดยโอกาสที่จะเป็นไปได้จึงขึ้นกับเงื่อนไขหรือตัวแปรหลายประการ เช่น

1. ทางด้านการบริหาร ได้แก่ นโยบายของรัฐเกี่ยวกับพื้นที่นันทนาการ แผนงานการพัฒนาพื้นที่นันทนาการ การสนับสนุนงบประมาณ การผลักดันให้มีกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ว่างเพื่อพื้นที่นันทนาการ

2. ราคาที่ดิน การหวังผลตอบแทนเมื่อมีการลงทุนในที่ดินย่อมเลือกผลตอบแทนทางเศรษฐกิจมาเป็นอันดับแรก ที่ดินเพื่อพื้นที่นันทนาการจึงได้จากที่ดินที่ไม่มีคุณค่าในเชิงพาณิชย์ หมายถึง ที่ดินราคาถูกซึ่งจะหาได้ยากในเขตเมือง

3. ที่ว่างที่มีอยู่ การขยายตัวของเมืองเป็นเหตุให้ที่ว่างถูกแทนที่ด้วยการใช้ที่ดินเพื่อพักอาศัย แล่งงาน เป็นต้น ทำให้ที่ว่างลดลงตามลำดับ ที่ว่างเพื่อพื้นที่นันทนาการจึงเป็นเพียงส่วนแบ่งจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ

4. ลักษณะสังคมวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้จะบ่งบอกถึงลักษณะการพักผ่อนหย่อนใจของผู้คน ซึ่งจะเห็นได้จากประเทศตะวันตกหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งความรู้วิชาการและเทคโนโลยีก้าวหน้ามาก ประชาชนมีเวลาว่างขึ้น จึงมีการพัฒนาการพักผ่อนหย่อนใจไม่ว่าด้านอุปกรณ์ สถานที่ เพื่อรองรับความต้องการและในเวลาเดียวกันประชาชนมีความตื่นตัวเรียกร้องสิทธิที่พึงได้รับจากภาครัฐ รวมทั้งมีสื่อมวลชน (Mass Media) ที่เผยแพร่กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นการตอบสนอง (Supply) ด้านพื้นที่นันทนาการ จึงมีปริมาณมากเพื่อตอบสนองความต้องการ (Demand) ของประชาชน

จากสภาพการพัฒนาของเมืองที่ผ่านมาในอดีตของกรุงเทพมหานครทำให้มาตรฐานของพื้นที่นันทนาการที่เคยกำหนดไว้ที่ 10 ไร่/1,000 คนนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้มีความเหมาะสมกับสภาพการพัฒนา และความหนาแน่นของพื้นที่เมือง จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานพื้นที่นันทนาการในเมืองให้มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง โดยทางสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดสัดส่วนพื้นที่ พื้นที่นันทนาการต่อประชากรใหม่ คือ 0.5 - 1.8 ไร่/1,000 คน หรือ 0.8 - 2.88 ตร.ม./คน ในเขตเมืองชั้นในกรุงเทพมหานคร (สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร : 2540, 35) ดังนั้นในวิทยานิพนธ์นี้จึงได้นำเอามาตรฐานนี้มาใช้ในการกำหนดขนาดของขนาดพื้นที่นันทนาการที่เหมาะสม ที่จะจัดสร้างขึ้นในพื้นที่ศึกษา

จากการพิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานดังกล่าวพบว่า มาตรฐาน 0.5 - 1.8 ไร่/1,000 คน หรือ 0.8 - 2.88 ตร.ม./คน อาจจะเป็นมาตรฐานที่ค่อนข้างน้อย แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าสำหรับ แขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง ที่มีความขาดแคลนพื้นที่นันทนาการอย่างมาก และมีเงื่อนไขด้านข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านความหนาแน่นของประชากร และจำนวนของพื้นที่ว่างที่มีอยู่ ทำให้สัดส่วนพื้นที่นันทนาการตามมาตรฐานนี้จึงมีความเหมาะสมกับ แขวงดินแดง เขตดินแดง และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง

และเมื่อดูจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่าขนาดของพื้นที่นันทนาการตามมาตรฐานนี้ ตรงกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการพื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะขนาดเล็ก ที่กระจายไปทั่วพื้นที่ศึกษา เพื่อการพักผ่อนที่ใกล้กับแหล่งที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงานหลังจากกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้เสร็จสิ้นไป โดยจากมาตรฐานของสัดส่วนพื้นที่นันทนาการที่ได้กล่าวมานี้จะอยู่ในระดับของพื้นที่นันทนาการละแวกบ้านที่มีรัศมีการให้บริการอยู่ที่ 800 เมตร ซึ่งสวนระดับนี้จึงมีความสะดวก ในด้านการเข้าถึงที่สูง (สุรเชษฐ ชาญธูมาส : 2535)

โดยสรุปแนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่ต้องไปพร้อมกับการรับรู้ของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถลดปัญหาและข้อจำกัดการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการได้ทั้งในแง่การจัดหาที่ดินจากการพัฒนาของภาคเอกชน ในแง่การจัดการร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชนในพื้นที่ และการใช้พื้นที่นันทนาการอย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์เต็มประสิทธิภาพ จากรูปแบบของพื้นที่นันทนาการที่ตรงกับความต้องการ โดยการเข้าร่วมของประชาชน จะมีความเป็นไปได้บนพื้นฐานการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของประชาชนก็จะเป็นแรงสนับสนุนให้มีการตื่นตัวของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจากการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชนจะก่อให้เกิดแนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่และการพัฒนาเมืองในอนาคต